

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Luc Vleugels

tegen

Heistonline

Met een brief van 6 augustus 2021 dient de heer Luc Vleugels een klacht in tegen Facebookpagina Heistonline. Aanleiding is een aantal berichten op Heistonline in de periode van 25 juni tot 6 augustus. Voorzitter en beheerder Dirk Van den Broeck van Heistonline antwoordt met een mail van 29 augustus, waarop Luc Vleugels reageert met twee mails van 31 augustus en 3 september en Dirk Van den Broeck opnieuw repliceert met twee mails van 31 augustus 2021.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft via videoconferentie een hoorzitting gehouden op 14 januari 2022. Luc Vleugels en zijn advocaat Julie Swerts woonden de hoorzitting bij. Voor Heistonline waren Dirk Van den Broeck en meester Joachim Douwen aanwezig.

DE FEITEN

Heistonline is een Facebookpagina van vzw Viking Productions die zichzelf presenteert als een ‘niet commerciële informatiesite via een Facebookgroep met alleen vrijwilligers’. Luc Vleugels was op het moment van de publicaties burgemeester van Heist-op-den-Berg.

In het eerste door klager betwiste bericht noemt ‘beheerder Dirk Vandenbroeck’ de verdeling van subsidies voor verenigingen uit het Corona Noodfonds een schande en schrijft dat hij de burgemeester als afscheidscadeau alle schandalen van zijn 15 jaar burgemeesterschap zal bezorgen. Waar de gemeente eerst niet wilde reageren op zijn vraag naar informatie over de verdeling van het geld, schrijft hij later dat de meeste verenigingen 450 euro kregen, maar dat enkele verenigingen eruit sprongen. Hij vermeldt er elf, waarvan vijf uit deelgemeente Wiekevorst met bedragen van 2.863 tot 11.475 euro. Hij vervolgt dat het als voorzitter van Heistonline en bestuurder van de Cultuurraad zijn taak is om de verenigingen te informeren.

In meerdere andere berichten meldt Heistonline dat de schuld van de gemeente tijdens de vijftienjarige ambtstermijn van de burgemeester verdubbeld is tot 52 miljoen euro.

Andere posts melden dat de burgemeester op vakantie ging naar een rode coronazone, Portugal. Bij een later bericht over een corona-uitbraak met zwaartepunt in deelgemeente Wiekevorst voegt beheerder Dirk Vandenbroeck toe dat burgemeester Vleugels uit Wiekevorst het goede voorbeeld gaf door naar rode zone Portugal te reizen.

Naar aanleiding van een woningbrand bij een bejaard koppel waarbij een vrouw om het leven kwam, schrijft de site dat de burgemeester beloftes deed aan de man die hij nooit waarmaakte.

Verder schrijft hij dat de vrouw van de burgemeester een persoonlijk gesprek met hem wilde en dat hij doodsbedreigingen ontving van de zoon van de burgemeester.

Dirk Van den Broeck schrijft zijn naam op verschillende manieren. Sommige berichten publiceert hij vanop zijn eigen Facebookaccount als ‘Dirk Vandenbroeck’, andere als ‘Dirk Vandenbroeck beheerder’ van Heistonline.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat er geen sprake is van objectieve berichtgeving, wat Heistonline beweert te brengen. Hij spreekt van belangenvermenging en een intentionele publieke lastercampagne.

De berichtgeving over klager is begonnen uit rancune, nadat de gemeente een subsidie uit het Corona Noodfonds had geweigerd aan Viking Productions, eigenaar van Heistonline. De eerste post over de subsidieverdeling besluit beheerder Dirk Vandenbroeck met de mededeling dat hij de burgemeester als afscheidscadeau de schandalen van de laatste 15 jaar zal bezorgen. Maandenlang werd klager in tientallen berichten en reacties beschuldigd van praktijken die onwaar zijn. Dat deze lastercampagne op Heistonline begon na de weigering van een subsidie aan de vzw die Heistonline beheert, wijst op belangenvermenging.

Dirk Van den Broeck, voorzitter van Viking Productions en beheerder van Heistonline, werpt tegen dat zijn vereniging wel 450 euro kreeg, maar dat was een forfaitair bedrag voor alle verenigingen en gaat niet over de subsidies uit het Corona Noodfonds. Die subsidie kreeg hij niet omdat zijn vereniging niet voldeed aan de voorwaarden.

De meeste berichten over klager zijn fake news. Ofwel zijn ze compleet onwaar, ofwel bevatten ze een grond van waarheid, maar worden ze onvolledig gepubliceerd of zodanig bewerkt en geformuleerd dat ze de waarheid verdraaien en misleidend zijn.

Zo pikt Heistonline selectief enkele voorbeelden uit de lijst van verenigingen die een subsidie uit het Noodfonds kregen om te suggereren dat verenigingen uit deelgemeente Wiekevorst, waar klager woont, bevoordeeld werden. Dat is misleiding. De criteria waren transparant en de verdeling van de subsidies werd gepubliceerd op de gemeentelijke website. Heistonline vermeldt overigens nergens bronnen en wijzigt berichten vaak meermaals, wat misleidend is.

De berichten dat klager als burgemeester de schulden liet verdubbelen tot 52 miljoen euro kloppen niet. Dat gaat over het bedrag dat de gemeente zou lenen als het hele meerjarenplan zou worden gerealiseerd. Het zal nooit worden bereikt en 52 miljoen is geen hoge schuld. Bovendien gaat het om een gedeelde bevoegdheid van het college en de gemeenteraad.

Het klopt niet dat klager op vakantie vertrok naar een rode coronazone. Portugal kleurde niet rood bij zijn vertrek, wel bij zijn terugkeer, zoals blijkt uit het reisadvies op 1 juli. Heistonline heeft dit niet gecheckt, maar beschuldigt klager wel. Bovendien suggereert het dat klager door zijn reis naar Portugal aan de basis zou liggen van een uitbraak van corona in Wiekevorst. Klager ontkent ook dat hij na terugkeer in quarantaine ging, wat de eerste schepen bevestigt.

Klager heeft zich beziggehouden met het dossier van een bejaarde man wiens woning was afgebrand, maar heeft aan hem nooit valse beloftes gedaan, zoals Heistonline schrijft.

Dirk Van den Broeck suggereert dat klager gemeentelijk personeel inzette voor het onderhoud van zijn tuin wanneer hij in reactie op een post van iemand anders schrijft: “Spijtig dat het zover is anders moest de gemeente het nog komen opkuisen zoals vele jaren in Wiekevorst.” Ook daar is niets van aan, maar het is wel een grove beschuldiging van corruptie.

Beheerder Dirk Vandebroek onderscheidt zijn eigen mening niet van objectieve artikels van andere media die hij deelt. Soms plaats hij zijn mening onder de artikels, soms verwerkt hij ze er middenin, waardoor het onderscheid onduidelijk is. De misleiding wordt nog versterkt door het gebruik van het wapenschild van de gemeente en het logo van de Cultuurraad waar Van den Broeck lid van is, wat de perceptie creëert van objectiviteit terwijl daar geen sprake van is.

Heistonline of Van den Broeck hebben klager vóór publicatie van de berichten nooit gecontacteerd voor een reactie of wederhoor, ondanks de beschuldigingen die worden geuit.

Ná publicatie heeft klager zelf geen wederwoord gevraagd, wat overigens niet mogelijk was omdat Heistonline hem had geblokkeerd waardoor hij veel berichten zelf niet kon zien en pas later via medewerkers vernam wat er was gepubliceerd. Van den Broeck heeft één keer een bericht ingesproken dat klager op de berichten mocht reageren, maar vanwege de aanhoudend lasterlijke en belagende berichten en lopende gerechtelijke onderzoeken kreeg klager het advies om niet te reageren. Bovendien ging Van den Broeck deloyaal om met wederwoord. Zo schreef hij na een vraag om wederwoord van de echtgenote en de zoon van klager dat zij hem bedreigd hadden. Met de publicatie van hun naam en foto schendt Heistonline ook hun privéleven. Ten slotte zegt klager dat Heistonline kritische bezoekers die wel reageren systematisch blokkeert.

HEISTONLINE

Dirk Van den Broeck zegt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen (1) de vzw Viking Productions waarvan hij voorzitter is, (2) de Facebookgroep Heistonline waarvan hij beheerder is en uit hoofde waarvan hij samen met anderen berichten post onder de hoofding 'Dirk Vandebroek beheerder' en (3) zichzelf die als privépersoon sommige berichten vanop zijn persoonlijke account post op Heistonline.

Volgens zijn advocaat post Van den Broeck zijn berichten als gewoon burger en vallen ze buiten de beoordelingsmarge van de Raad voor de Journalistiek. Het feit dat iemand zijn mening post op Facebook maakt van hem geen journalist en maakt van de posts geen journalistieke daden. De posts van Van den Broeck mogen dan ook niet getoetst worden aan de voorwaarden voor objectieve berichtgeving. Als hij zijn mening post is die, zoals elke mening, subjectief. Ook Van den Broeck zegt dat hij geen journalist is en dat de commentaren die hij toevoegt aan krantenartikels die hij deelt, persoonlijke meningen zijn.

Tegelijk zegt Van den Broeck dat hij met Heistonline wil informeren. Naast delen van krantenartikels gebeurt dat met informatie over de gemeenteraad, wegenwerken, lokale verenigingen en evenementen. De berichten over subsidies uit het Corona Noodfonds, de schulden van de gemeente, de reis van de burgemeester naar een rode coronazone en de loze beloftes aan een man wiens woning was afgebrand, heeft hij zelf gegaard en geschreven.

Wat betreft het Corona Noodfonds kreeg Van den Broeck, als bestuurder van de Cultuurraad, vragen over de verdeling van de subsidie. Omdat hij als bestuurder de verenigingen correct op de hoogte wil houden, vroeg hij informatie bij de gemeente en schreef dat de toegepaste criteria voor de verdeling van het geld allesbehalve objectief waren. Daarmee uitte hij volgens zijn advocaat zijn persoonlijke mening, zonder te beweren dat hij aan objectieve berichtgeving zou doen. Van den Broeck ontkent dat zijn berichtgeving voortkomt uit rancune wegens een geweigerde subsidie aan Viking Productions, want hij kreeg 450 euro.

Volgens Van den Broeck is het omgekeerd en wil klager met hem afrekenen omdat hij bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 kandidaat was voor een lokale oppositiepartij. Maar oppositie moet mogelijk zijn en daarover mag hij schrijven, zegt hij.

De berichtgeving over de reis naar een rode coronazone klopt. Van den Broeck hoorde van verschillende schepenen dat klager met verlof was in Portugal, een rode coronazone. Dat klager na terugkeer in quarantaine ging, leidde hij af uit het feit dat die geen zitdagen hield.

Hetzelfde geldt voor het bericht over niet ingeloste beloftes van klager aan de man van de afgebrande woning. Dat is een vriend van Van den Broeck en hij heeft het hem zelf verteld. Of hij een bericht gepost heeft over gemeentepersoneel dat de tuin van klager onderhield, herinnert Van den Broeck zich niet.

Er is geen schending van het privéleven. Over familieleden van klager is alleen geschreven dat Van den Broeck oproepen kreeg van zijn echtgenote en zoon en daarbij bedreigd werd.

Van den Broeck heeft klager vóór publicatie niet gecontacteerd omdat die geen enkele telefoon of mail beantwoordde en geen contact meer wilde. Zijn echtgenote heeft Van den Broeck gecontacteerd om te bemiddelen, maar daar kon hij niets mee aanvangen.

Het klopt niet dat Heistonline alle kritische meningen blokkeert. Er staan reacties online met kritiek op Van den Broeck. Overigens is Heistonline een openbare groep die iedereen kan bekijken. Alleen om berichten te posten of te reageren, moet men lid worden.

BESLISSING

Heistonline presenteert zich expliciet als informatiesite over Heist-op-den-Berg en Dirk Van den Broeck bevestigt expliciet dat hij met Heistonline wil informeren. De berichten waarover de Raad zich uitspreekt, zijn door Van den Broeck zelf uit eigen bronnen gegaard en geschreven. De optiek van waaruit die informatie wordt gebracht, is evenwel onduidelijk. Of verschillende personen berichten publiceren onder het account 'Dirk Vandebroeck beheerder' kan de Raad niet uitmaken. Dat Dirk Van den Broeck zelf vanop dat account publiceert, wordt evenwel niet betwist. Voor het publiek is het echter niet duidelijk of hij dit doet als voorzitter van de overkoepelende vzw van Heistonline die een subsidie uit het Corona Noodfonds misliep, als beheerder van de site Heistonline die journalistiek wil informeren, als gewezen kandidaat van een oppositiepartij bij de gemeenteraadsverkiezingen, als bestuurslid van de Cultuurraad of als privépersoon. Deze verstrengeling strookt niet met het principe dat een journalist onafhankelijk handelt en belangenvermenging vermijdt (art. 9 en 10 van de Code). Ze maakt ook dat het onderscheid tussen feitelijke berichtgeving, commentaar en persoonlijke mening niet duidelijk is voor het publiek (art. 4). Dat geldt onder meer voor de berichtgeving over de subsidieverdeling, met een unfaire selectie van 10 van de 68 verenigingen die steun kregen uit het Corona Noodfonds. Bij de weergave van deze documenten maakt de auteur een selectie die er een verdraaid beeld van geeft (art. 3).

Bij verschillende berichten is sprake van een gebrek aan wederhoor (art. 20). De berichtgeving dat klager, die als burgemeester mee verantwoordelijk was voor de handhaving van de coronamaatregelen, op vakantie ging in een rode coronazone en de bijkomende suggestie dat hij daardoor aan de basis lag van een corona-uitbraak in Wiekevorst, brengt een beschuldiging uit die zijn eer en goede naam betreft. Heistonline had klager daarom vóór publicatie van dit bericht een kans op wederhoor moeten bieden, wat niet gebeurd is. Dat

strookt niet met art. 20 van de Code. Hetzelfde geldt voor de passage over valse beloftes aan een bejaarde man wiens woning was afgebrand.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond.

Brussel, 10 februari 2022